

KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYATNING FOYDALANISH TALABALARNING KASBIY KOMPETENSIYASI SHAKILLANTIRISH.

Ishqobilova Jamila Saparmamatovna

Denov tadbirkorlik va pedagogika

institut tarbiyachi pedagog

ishqobilovajamila93@gmail.com

Kalit soʻzlar: Kommunikativ kompetensiyasi, interaktiv texnologiyalar, kasbiy kompetentsiya.

ANNOTATION

One of the main goals is to improve the quality of higher education in the context of modernization of the educational environment. The essence of the changes is the transition from the simple transfer of knowledge, skills and qualifications to the formation and development of students' professional competence. Special attention was paid to the training of professionally qualified specialists in the field of pedagogical activity, in particular, to the training of future teachers with the help of interactive methods of teaching. Communicative competence is considered by the authors as the basis of professional competence of future teachers. According to their professional activities, teachers should know and demonstrate communicative competence at a high level in higher education institutions. They conducted experimental work on formation of communicative competence of bachelor students as the basis of professional competence of the future teacher. The main method of formation of communicative competence is through interactive technologies, for example, role-playing and business games, projects, discussions, brainstorming, cultural adaptation (cultural assimilator), situational and simulation games. As a result, we had satisfactory evidence of the

effectiveness of competency-based and interactive approaches in the formation of students' communicative competence.

KIRISH

Zamonaviy jamiyatning malakali mutaxassislariga bo'lgan ehtiyoji oliy ta'lim tizimini takomillashtirishni belgilaydi. Oliy ta'limning davlat ta'lim standartlariga muvofiq bitiruvchi bir qator vakolatlarni namoyon qilishi kerak, ularning ba'zilari madaniy fikrlash, ma'lumotlarni tahlil qilish qobiliyati va g'ayrioddiy vaziyatlarda tashkiliy va boshqaruv echimlarini qabul qilishga tayyorlik bilan bog'liq. Pedagogika mutaxassisliklari bitiruvchilari uchun alohida talablar, chunki maktab ta'limining kelajakdagi sifati ularga bog'liq. Bo'lajak o'qituvchilar yuqori darajadagi kommunikativ kompetensiyasini namoyon qilishi kerak. Ma'lum darajasi, nutq va ijtimoiy-madaniy bilim, ko'nikma va ko'nikmalar majmui bo'lib, ular muloqotning funktsional ko'rsatkichlariga qarab kommunikativ tarzda kommunikativ xatti-harakatlarini maqbul va mos ravishda o'zgartirishga imkon beradi va asos yaratadi. turli sohalarda malakali axborot va ijodiy faoliyat uchun.

Kommunikativ kompetensiyasi quyidagi kompetensiyalardan iborat

Nutq kompetensiyasi - maqsadli tildan muloqot va kognitiv faoliyat vositasi sifatida funktsional foydalanish: haqiqiy matnlarni (tinglash, o'qish), shu jumladan tanlangan profilga qaratilgan matnlarni tushunish, ma'lumotlarni izchil asosli bayonotlarda uzatish qobiliyati (o'qish va yozish); aloqa sherigi maqomini hisobga olgan holda muloqot va og'zaki bo'lmagan xatti-harakatlaringizni rejalashtiring. Ijtimoiy-madaniy kompetensiya - o'rganilayotgan mamlakatlarning ijtimoiy-madaniy o'ziga xosligi to'g'risidagi bilimlarni oshirish, ularning og'zaki va og'zaki bo'lmagan xatti-harakatlarini ushbu o'ziga xos xususiyatga mos ravishda tartibga solishni o'rganish, umumiy va o'ziga xos tilni farqlash ko'nikmalarini shakllantirish, o'z ona yurtining madaniyati va

o'rganilayotgan til mamlakati. Talabanning umumiy madaniy kompetensiyasini shakllantirish tarkibi uchta komponentni o'z ichiga oladi: kognitiv, qadriyat yo'nalishi va kommunikativ-faollik. Kommunikativ aloqada bo'lish qobiliyati ijtimoiy vaziyatlarni boshqarish va uni boshqarish qobiliyatini talab qiladi. Ekinlarning xilma-xilligini bilish talabalarda multikulturalizm haqidagi tasavvurlarini birgalikda yashash normasi sifatida shakllantirishga yordam beradi va ularni zamonaviy ko'p madaniyatli dunyoda faol va to'liq hamkorlikka tayyorlaydi. Bundan tashqari, o'qitish jarayoni doimo talabalarning etnik kontingentining o'ziga xos xususiyatlariga bog'liq bo'lgan bir qator xususiyatlar bilan bog'liq. Biroq, bo'lajak o'qituvchilarning kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish muammosi nazariy va amaliyotda to'liq o'rganilmagan. Talabalarning o'rgatish sohasidagi ilmiy tadqiqotlar va amaliy faoliyat tajribasini tahlil qilish talabalarning kommunikativ kompetensiyasini shakllantirishning ob'ektiv zarurati bilan ilmiy pedagogik asoslarning yo'qligi bilan qarama-qarshilikni aniqladi. Uni oliy ta'limi tizimida shakllantirishning pedagogik shartlari. Ushbu qarama-qarshilik tadqiqot muammosini aniqlashga yordam berdi: interfaol o'qitish usullari orqali bo'lajak o'qituvchilarining kommunikativ kompetensiyasini shakllantirishning shakllari, usullari va pedagogik shartlari qanday.

METODLAR

Tadqiqotimizning maqsadi bo'lajak o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasining asosiy tarkibiy qismlaridan biri sifatida kommunikativ kompetensiyasini shakllantirishda o'qitishning interfaol usullari samaradorligini nazariy tushuntirish va eksperimental tarzda isbotlashdan iborat edi.

«Ta'limning interfaol usullari» atamasi ta'lim predmeti bilan faol o'zaro ta'sirga asoslangan. O'qitishning interfaol usullari - bu o'quv sub'ektlari va ob'ektlari haqida yaxshi tashkil etilgan fikr-mulohazalar, ular o'rtasida ikki

tomonlama ma'lumot almashinuvi bilan o'qitishdir. O'qitishning interfaol usullarining mohiyati shundan iboratki, o'quv jarayoni shunday tashkil etiladiki, o'quv jarayoniga barcha o'quvchilar jalb qilinadi. O'quv materialini o'rganish jarayonida talabalarning hamkorlikdagi faoliyati har bir talabaning o'ziga xos differensial hissasini qo'shishi, bilim, g'oyalar va faoliyat usullari almashinuvi yaxshi va o'zaro yordam muhitida sodir bo'lishini anglatadi. Bu yangi bilimlarni olish va kognitiv faollikni rivojlantirish imkonini beradi. Interfaol texnologiyalar turli usullarni ta'minlaydi: taqdimotlar, muhokamalar, amaliy tadqiqotlar, guruhlarda ishlash, aqliy hujum, viktorinalar, mini-tadqiqotlar, biznes va rolli o'yinlar va boshqalar. Ishbilarmonlik o'yini talabalarning kasbiy faoliyatining turli tomonlarini taqlid qiladi, mavjud bilimlarni kompleks qo'llash, ularning bilish qobiliyatini oshirish, shuningdek, professional muloqot vositasi va o'rganish predmeti sifatida to'liqroq o'zlashtirish uchun sharoit yaratadi. Loyiha usuli dars davomida talabalarning o'quv guruhidagi ijtimoiy o'zaro munosabatlarini modellashtirishga asoslangan. Guruh jamoaviy loyihalarni yaratadi, ular muhokama qilinadi, olinadi, devorlarga osib qo'yiladi. Loyihani amalga oshirish jarayonida har bir talaba boshqasiga o'qituvchi sifatida harakat qilishi mumkin

1) Keys-stadi - aniq masalalar bo'yicha muhokamalarni tashkil etishga asoslangan hayotiy vaziyatlarni faol o'rganish usuli. Talabalar muammoni hal qilishni talab qiladigan kasbiy faoliyat holatlarini tushunishga da'vat etiladi. Keys usuli, ayniqsa, o'qitishning boshqa usullari (modellashtirish, tizimli tahlil, aqliy tajriba, muammoli usul, tasniflash usuli, o'yin usullari, "aqliy hujum" va muhokama) bilan birgalikda muvaffaqiyatli qo'llaniladi.

2) "Aqliy hujum" metodi talabalarning intellektual-ijodiy qobiliyatlarini rivojlantiradi. Uning maqsadi muammolarni hal qilishning noan'anaviy usullarining eng ko'p sonini topish uchun talabalarning jamoaviy bilish faoliyatini tashkil etishdan iborat. Ishtirokchilar fikrlash inertsiasidan va

stereotiplardan; ijodiy faoliyatni rag'batlantirish; murakkab muammolar yechimlarini jamoaviy izlashning afzalliklarini ko'rsatish va boshqalar.

O'qitishning interfaol usullaridan foydalanish kasbiy kommunikativ yo'nalishning quyidagi tarkibiy qismlarini o'z ichiga oladi:

- substansional (maxsus lug'at, kasbga oid matnlar (shu jumladan audio va videomatnlar));
- vprotsessual (real harakatlarga yaqin bo'lgan o'yinlar, vaziyatlar, munozaralar).
- voqelik, kelajakdagi o'qituvchilarning kasbiy kommunikativ kompetentsiyasini ochib berish bilan bog'liq).

Shunday qilib, biz o'qitishning interfaol usullarining bir qancha afzalliklarini aniqlashimiz mumkin.

-o'qitishning interfaol usullarini ta'lim mazmuni bilan ta'lim jarayoniga osonlik bilan integratsiyalash mumkin va ular faqat an'anaviy o'qitish usullarini qo'llashdan ko'ra, tilda ta'lim maqsadlariga samaraliroq erishishga yordam beradi;

-ta'limning interfaol usullari insonparvarlik xarakteriga ega, chunki ular nafaqat muvaffaqiyatli o'rganishni, balki intellektual, ijodiy rivojlanishni, faollik va mustaqillikni ham ta'minlaydi;

- o'qitishning interfaol usullari o'rganish jarayonida kommunikativ funktsiyani amalga oshirishga yordam beradi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, o'qitishning interfaol usullari katta pedagogik salohiyatga ega bo'lib, u talabalarning kommunikativ kompetentsiyasini shakllantirishga qaratilgan.

XULOSALAR

Tadqiqotning ilmiy yangiligi va nazariy ahamiyati shundan iborat

- o'qitish jarayonida talabalarning kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish, ya'ni kommunikativ kompetensiyasining mohiyati, mazmuni va tuzilishi haqidagi ilmiy g'oyalarni faollashtirish; o'quvchilarda kommunikativ

kompetentsiyani shakllantirishda o'qitishning interfaol usullaridan foydalanish samaradorligi isbotlangan;

- interfaol ta'lim jarayonida talabalarda kommunikativ kompetentsiyasini shakllantirishning pedagogik modelini ishlab chiqish, u o'zaro bog'langan bloklar tizimini o'z ichiga oladi:

- kommunikativ kompetentsiyasini shakllantirishga yordam beradigan interfaol texnologiyalarni aniqlash, ya'ni rolli o'yin.

- ishbilarmonlik o'yinlari, loyihalar, muhokamalar, keys-stadi, madaniyatlararo muloqotni tahlil qilish (tanqidiy voqea), madaniy moslashuv (madaniyatni assimilyatsiya qilish), vaziyatli va o'zaro taqlid o'yinlari;

- o'qitish jarayonida kommunikativ kompetentsiyasini shakllantirishning pedagogik shartlarini aniqlash, xususan:

- oliy ta'lim o'quv jarayonida kommunikativ kompetentsiyasini shakllantirish samaradorligini ta'minlovchi interfaol ta'lim texnologiyasidan foydalanish;

- interfaol ta'lim jarayonida talabalarning kommunikativ kompetentsiya modelini shakllantirishni ishlab chiqish.

ADBIYOTLAR

Fahrudinova, R., Yarmakeev I., Faxrutdinov R. Interfaol ta'lim texnologiyalari orqali ingliz tilini o'rganish jarayonida talabalarning chet tilidagi kommunikativ kompetentsiyasini shakllantirish (Qozon Federal universiteti asosidagi tadqiqot)/ Ingliz tilini o'qitish; jild. 7, №12: 36-bet, 2015 yil.

Fahrudinova, R., Faxrutdinov R., Konopatskaya E. Universitetning ta'lim maydonida talabalarning umumiy madaniy kompetentsiyalarini shakllantirish / Life Science jurnali, №11(6)): p.527, 2014 yil.

Fahrudinova, R. Universitetning ko'p millatli ta'lim muhitida talabalarning bag'rikeng shaxsini rivojlantirishda ingliz tili (Masalan, Qozon Federal universiteti)/ Ingliz tilini o'qitish; jild. 7, №12 p.81, 2014 yil.

Suprunova, L. Zamonaviy Rossiyada ko‘p madaniyatli ta’lim: strategiyalarni qidirish. Magister, 3: p.77-81, 2000. Krylova, N. Ta’lim madaniyati. Yangi tarbiyaviy qadriyatlar, b: 68-74, 2000.

Selevko G.K. Ta’lim texnologiyalari ensiklopediyasi. 2 t ichida. T. 1. - Moskva: Milliy ta’lim, 2005. - 556s.

Rafikova, R. M., Interfaol ta’lim texnologiyalari talabalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish vositasi sifatida: dis....

nomzod. PED. Fanlar / R. M. Rafiqova. - M: RGB, 2007. -186 S.

Peshnja I. S. Interfaol ta’lim texnologiyalari harbiylashtirilgan universitet talabalarining kasbiy malakasini rivojlantirish vositasi sifatida. / I. S. Peshnja. - Irkutsk, 2010. -176 p.

Sodiqov G.A. 050100.62 bakalavriat uchun "Chet tili" fanining o‘quv materiallari. - Qozon, - 2014. - C. 3.